

De stelling van Reinier van Zutphen: Rechterlijke macht mag eigen falen nooit verbloemen

Interview | [Zaterdag 05-09-2009](#) | Sectie: [Overig](#) | Pagina: [O10](#) | Folkert Jensma

Strafrechtadvocaten uitten afgelopen weken scherpe kritiek op officieren van justitie. Een discussie tussen rechter en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak Reinier van Zutphen en Folkert Jensma.

De forse kritiek van strafadvocaten moet als een bom zijn ingeslagen. Misstanden binnen de rechterlijke macht maar liefst...

Nou, er wordt een beeld van officieren en rechters neergezet dat niet bestaat. Er wordt gedaan alsof er officieren zijn die alleen brokken maken en dan ook nog met opzet. En de rechters doen hun werk niet, terwijl de spelregels van de rechtsstaat met voeten worden getreden. Wij zien dat anders.

Dat zegt iedere belangenbehartiger - de directeur van de RAI is ook per definitie tevreden over de autobranche. 'Wij herkennen ons niet in de kritiek', horen we dan. Nee, zo wil ik niet reageren. Ik heb geen behoefte om onszelf neer te zetten als Onze Lieve Heer die het altijd goed doet. Helemaal niet. We zijn open naar de buitenwereld. We weten dat er zaken spelen waar we op z'n minst goed over moeten spreken. Welke?

Er is kritiek op de manier waarop het Openbaar Ministerie optreedt en de wijze waarop rechters ermee omgaan. De spelregels zouden niet meer worden nageleefd. Daar moet het gesprek over gaan. Dan zijn bij ons de deuren open.

De kern van het verwijt is dat het OM manipuleert met strafdossiers, ontlastende informatie weghoudt en te veel leunt op anonieme getuigen. Zijn die zorgen terecht?

We zitten op het scherp van de snede met afluisteren, met dataverkeer onderscheppen, infiltranten, undercover. Daar moet over gesproken worden. Daar moet controle op zijn, ook door de publieke opinie. Als die controle er niet is, dan is het risico van misbruik groot. Dat heeft niet alleen met de kwaliteit van het strafproces te maken, maar ook met het vertrouwen in rechters en officieren. Het Openbaar Ministerie zoekt dan, in mijn visie, grenzen op. Ze zeggen te weten waar de grenzen zijn - en ze zeggen dat ze er binnen blijven. Als de advocaten vinden dat wij er overheen gaan dan moeten we daar een gesprek over hebben.

Zoeken officieren die grenzen nu meer op dan vijf of tien jaar geleden?

Ik denk het wel, door het soort criminaliteit dat nu aan de orde is. En door wat ze aan willen pakken. Als het OM zich beperkt tot de bendes die Hoog Catharijne hier leegroven dan is dat heel iets anders dan cybercrime, vastgoedfraudes, manipuleren met milieuafval of financieel economische fraude. Naarmate een zaak ingewikkelder is, vraagt het om meer middelen en andere methoden. En die komen ook steeds meer beschikbaar. Dan kunnen officieren niet meer uit de voeten met wat we in de jaren zeventig dachten dat moest kunnen. Dan komen ze er niet achter. Dus worden er nieuwe technieken en methoden ontwikkeld. En die moeten dan nog een plaats krijgen binnen de grenzen van het toelaatbare.

En dat drijft de advocatuur dus tot grote woede.

Als je klassiek denkt in de sfeer van de jaren zeventig, dan is wat er nu gebeurt ondenkbaar. Dat geloof ik ook wel. Maar in wantoestanden geloof ik niet. Als vijf, zes advocaten het vuur openen en ik laat dat passeren - dan word ik medeverantwoordelijk voor wat 'men' vindt van de rechtsstaat op basis van mediakennis. Daar moet ik als voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) iets tegenin brengen. Ik heb hier geen stapel dossiers liggen waar de officier de ontlastende informatie uit heeft gevogeld. Of mij als rechter heeft misleid. Goed, ik ben ook weleens gestuit op iets gekks in een dossier, iets wat ontbrak. Dan zeg ik tegen de officier, nou kom er mee op de proppen. Als een advocaat mij gevoelig maakt voor een hiaat in een dossier of iets onverklaarbaars dan zegt een goede rechter: laten we dat ophelderen.

De rechtbank in Den Bosch zei deze zomer in een mensensmokkelzaak dat de officier 'onherstelbare schade aan de verdediging' had toegebracht en de 'waarheidsvinding belemmerde'. Wat vindt u dat er moet gebeuren?

We zeggen tegen de advocaten: kom praten, de deur staat open. We willen ook het college van procureurs-generaal aan tafel en de Raad voor de rechtspraak. En we zeggen niet van tevoren wat de uitkomst moet zijn. De beroepsgroep moet zelf reageren, vanuit haar professionaliteit. Misschien zeggen we wel: wat hier gebeurt kan niet waar zijn. Als we dingen missen, dan moet het gesprek gaan over wat we dan wel

moeten doen. Het verwijt aan de officieren was heel concreet en persoonlijk. Maar het verwijt erachter aan de rechters neem ik even serieus.

Wat staat er op het spel?

Je moet je toch niet voorstellen dat het vertrouwen van de gemeenschap in de rechters als beslissers uiteindelijk komt te vervallen? Als strafrechters worden aangetast, straalt dat ook af op de rechter die alimentaties vaststelt of schuldsaneringen uitspreekt. De mensen moeten vertrouwen kunnen hebben in deze beslissers.

Zijn er wel genoeg sancties? Een officier die de 'rechten van de verdediging onherstelbaar beschadigde' zou ook berispt kunnen worden.

Misschien is er in bepaalde zaken wel aanleiding om te corrigeren. Maar dat haal ik niet uit deze discussie. Ik heb zelf als rechter wel mensen veroordeeld tot zeer lange gevangenisstraffen die vervolgens in hoger beroep vrijspraak kregen. Dat was gelukkig geen reden om mij te tuchtigen. Dat wou ik graag zo houden.

...tenzij u grote beroepsfouten maakte.

De kern is - als officieren (of rechters) moedwillig, opzettelijk met voorbedachten rade een zaak frustreren met als enig doel de verdachten achter slot en grendel te krijgen. Dan zou ik denken dat die mensen niet thuishoren in onze beroepsgroep. Dan zeg ik: grens overschreden, klaar.

Zegt u nou iets nieuws?

Nee, voor rechters functioneert het zo. Voor officieren is dat niet anders.

Die rechterlijke macht lijkt mij een gilde waar ze elkaar niet graag afvallen. Daar hebben ze geen belang bij. Anders wordt de burger maar onrustig. Zie ook de medische stand, die een falende dokter liever laat zitten dan de patiënt bang te maken. Dat kan toch niet meer? De burger wil verantwoording. En vooral geen riante afscheidsregelingen, zoals vorige week toen een Haagse vicepresident, die zichzelf in opspraak bracht, royaal met pensioen werd gestuurd.

„Als mensen de indruk krijgen dat het bij ons nog steeds closed shop is, waar we elkaar de hand boven het hoofd houden omdat we elkaar zo goed kennen, dan moeten we daar van af. Het gaat hier over betrouwbaarheid. En dan moeten we helder zijn. Daar zijn we al een heel eind in. Als ik op tv zie wat er is gebeurd rondom die medisch specialist in Twente, dan denk ik: dat moet toch bij ons niet gebeuren. Wij zouden dat toch hopelijk anders doen. Als ik een collega zie disfunctioneren dan doe ik daar iets aan. We moeten niet in de val trappen van het clubje 'Ons Soort Mensen'. Zo mogen we niet bekendstaan. Wij zijn er niet om onszelf in stand te houden, of te beschermen. Bij openheid van zaken hoort dat je niet bang bent voor fouten of om er omheen te draaien. Het is heel vervelend, maar het is nog veel vervelender als die fout wordt bedekt en hij later uitkomt. Dat wil ik gewoon niet hebben.

Akkoord. Maar beschrijft u nou de werkelijkheid of een ideaal?

Als je die mooie rol van magistraat op je nek neemt, dan doe je belangrijke zaken waar iedereen naar kijkt. Die toga is doorzichtig geworden, die rol moet waargemaakt worden. Dat betekent dat je een heleboel ook moet nalaten. En als je dat niet doet dan kan dat zo ernstig zijn dat je tegen een officier of een rechter moet zeggen: je moet die rol in de samenleving niet meer vervullen. Het individuele belang om die rol dan toch te blijven vervullen kan nooit opwegen tegen het maatschappelijke belang. En is dat de werkelijkheid, de toekomst, mijn geweten of een ideaal? Ik probeer dit in ieder geval met de club van rechters en officieren neer te zetten. Mensen die bij de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak willen horen, moeten weten dat dit ons beeld is. In die zin zijn we nog niet aanbeland bij hetgeen ik nu beschrijf, nee. Maar ik vind wel dat we die beweging hebben ingezet. Dat moeten we ook laten weten. We moeten niet terug naar dat gilde. Want dat 'Ons Soort Mensen'-gedrag kotsen de mensen natuurlijk uit.

Dan dienen rechtbanken dus te gaan verantwoorden hoeveel klachten er waren, welke maatregelen er zijn genomen, etc.?

Ja, dat vind ik wel. Je kunt bij de rechtbanken en trouwens ook bij het parket terecht als je je niet goed behandeld voelt. En dan moet de organisatie de klager laten weten wat er aan is gedaan, ook ten aanzien van de officier of rechter in kwestie. Daar hoort een rechtbank of parket ook publiek verslag over te doen.

Is dat genoeg om niet in de valkuil van de Twentse medici te trappen?

We moeten niet zeggen - we lossen dit intern wel op. Daar hebben de mensen niks aan.

Moet er een onafhankelijke inspectie voor de rechterlijke macht komen?

Voor de rechters zie ik die rol in het tuchtrecht verankerd, voor officieren in het rijksambtenarenreglement. Ik heb nooit nagedacht over een inspectie voor de rechterlijke macht.

Vicepresident, voorzitter, rechter, docent Reinier van Zutphen (1960) is coördinerend vicepresident van de rechtbank Utrecht en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, de beroepsvereniging van rechters en officieren. Hij is geboren in Wageningen, ging op school in Arnhem, studeerde in Rotterdam werkte als referendaris bij het Hof Luxemburg en als rechter in Almelo, Amsterdam, de Antillen en Alkmaar. Hij geeft postacademisch onderwijs in het strafrecht en doceert 'multiculturaliteit' aan de opleiding voor rechters. Felle kritiek advocaten op officieren en rechters Vorige week zei advocaat Jan Boone in NRC Weekblad dat officieren van justitie jокken en 'hondsonbetrouwbaar' zijn. Ze zouden 'ongestraft en ongezien'

ontlastend materiaal weglaten uit dossiers en niet de waarheid vertellen. Advocaat Jan Hein Kuijpers noemde in De Pers de officier in de zaak Holleeder 'sluw' en erop uit om de rechten van de verdachte te schenden. En zo ambitieus dat hij voor zijn loopbaan 'zijn moeder nog zou verkopen'. Victor Koppe zei 'vooral boos te zijn' dat de rechters de officieren niet goed controleren. Hij meent dat sommige officieren niet geïnteresseerd zijn in de waarheid, maar alleen in veroordelingen. Inez Weski zei vorig jaar in het NRC maandblad M dat officieren de verdediging 'structureel belazeren'.

Trefwoord: [Rechtspraak](#)
Organisatie: [Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak](#); [NVVR](#)
Persoon: [Reinier van Zutphen](#)

Op dit artikel rust auteursrecht van NRC Handelsblad BV, respectievelijk van de oorspronkelijke auteur.
Resultaat: **1**

Categorieën

[Binnenland \(RSS\)](#)
[Buitenland \(RSS\)](#)
[Economie \(RSS\)](#)
[Wetenschap \(RSS\)](#)
[Sport \(RSS\)](#)
[Cultuur \(RSS\)](#)

Blogs en columns

[Moskou \(RSS\)](#)
[Madrid \(RSS\)](#)
[Klimaat \(RSS\)](#)
[Recht en Bestuur \(RSS\)](#)
[Cultuur \(RSS\)](#)
[Hebben \(RSS\)](#)
[Thuiskok \(RSS\)](#)
[NRClab \(RSS\)](#)
[Marc Chavannes \(RSS\)](#)
[Youp van 't Hek \(RSS\)](#)
[Ombudsman \(RSS\)](#)
[ik@nrc.nl \(RSS\)](#)
[Fokke en Sukke](#)

Over NRC

[Neem een krantenabonnement](#)
[Neem een digitaal abonnement](#)
[Adverteer bij NRC Media](#)
[Plaats een familiebericht](#)
[Auteursrecht](#)
[Over de krant](#)
[Colofon](#)
[Privacyverklaring](#)

Volg NRC

[RSS-feed voor nieuws](#)
[RSS-feed voor Beste van het Web](#)
[Twitter](#)
[Facebook](#)
[iPhone, iPad of Android](#)

Voor Abonnees

[Krantenarchief](#)
[Digitale editie](#)

NRC Websites

[nrc.next](#)
[NRC Boeken](#)
[NRC De Week](#)
[NRC Carrière](#)
[NRC Media](#)